

THEMA SOCIAAL-EMOTIONELE ONTWIKKELING

Kern	Subkern	0 - 4	groep 1 - 2	groep 3 - 6	groep 7 - 8	Onderbouw vo	Bovenbouw vmbo Bovenbouw havo-vwo	MBO HBO-WO
Zelf	Gevoelens	<p>Verbaal en non-verbaal primaire gevoelens beschrijven en uiten.</p> <p>Verbaal en non-verbaal beschrijven dat fijne en nare gevoelens verschillend zijn.</p>	<p>Beschrijven welke gevoelens ik ervaar.</p> <p>Beschrijven welke gevoelens ik wel en niet begrijp.</p> <p>Omgaan met gevoelens en beschrijven hoe mijn reactie op gevoelens afhangt van het soort gevoel (fijn/naar/eenvoudig/complex/sterk).</p>	<p>Beschrijven welke gevoelens ik ervaar.</p> <p>Beschrijven welke gevoelens ik wel en niet begrijp.</p> <p>Omgaan met gevoelens en beschrijven hoe mijn reactie op gevoelens afhangt van het soort gevoel.</p>	<p>Uitleggen welke gevoelens ik ervaar.</p> <p>Omgaan met gevoelens en beschrijven dat er een verband bestaat tussen de manier waarop ik een gevoel ervaar en de manier waarop ik hierop reageer.</p>	<p>Eenvoudige en complexe gevoelens herkennen en benoemen.</p> <p>Uitleggen hoe gevoelens en reacties kunnen verschillen per situatie.</p> <p>Omgaan met gevoelens en uitleggen dat er een verband bestaat tussen de manier waarop ik een gevoel ervaar en de manier waarop ik hierop reageer.</p>	<p>Uitleggen welke invloed gevoelens hebben op mijn functioneren.</p> <p>Omgaan met gevoelens en uitleggen dat er een verband bestaat tussen de manier waarop ik een gevoel ervaar en de manier waarop ik hierop reageer.</p> <p>Analyseren van gevoelens die ik heb in verschillende situaties.</p>	<p>Uitleggen welke invloed gevoelens hebben op mijn functioneren.</p> <p>Omgaan met gevoelens en uitleggen dat er een verband bestaat tussen de manier waarop ik een gevoel ervaar en de manier waarop ik hierop reageer.</p> <p>HBO-WO</p> <p>Analyseren van gevoelens die ik heb in verschillende situaties.</p>
	Kwaliteiten	<p>Beschrijven wat ik wel en niet goed kan en wel en niet leuk vind (en daarmee omgaan).</p> <p>Herkennen dat anderen ook behoeften hebben.</p>	<p>Mijn behoeften beschrijven.</p> <p>Beschrijven wat ik wel en niet goed kan en wat ik wel en niet leuk vind.</p> <p>Beschrijven wat de (positieve) invloed van anderen kan zijn.</p>	<p>Beschrijven wat ik wel en niet goed kan.</p> <p>Omgaan met de voor- en nadelen van mijn kwaliteiten.</p> <p>Beschrijven wat de (positieve) invloed van anderen kan zijn.</p>	<p>Beschrijven wat mijn persoonlijke kwaliteiten zijn.</p> <p>Uitleggen hoe ik mijn persoonlijke kwaliteiten kan inzetten en verbeteren.</p> <p>Uitleggen hoe ik persoonlijke kwaliteiten inzet voor schoolprestaties en keuzes voor de toekomst.</p> <p>Omgaan met de voor- en nadelen van mijn kwaliteiten.</p> <p>Uitleggen wat de (positieve) invloed van anderen kan zijn op het bereiken van mijn doelen.</p>	<p>Beschrijven wat mijn persoonlijke kwaliteiten zijn.</p> <p>Uitleggen hoe ik mijn persoonlijke kwaliteiten kan ontwikkelen.</p> <p>Uitleggen hoe ik persoonlijke kwaliteiten inzet voor schoolprestaties en keuzes voor de toekomst.</p> <p>Uitleggen wat de (positieve) invloed van anderen kan zijn op het bereiken van mijn doelen.</p>	<p>Onderzoeken hoe ik mijn kwaliteiten kan ontwikkelen.</p> <p>Uitleggen hoe ik mijn kwaliteiten kan inzetten voor schoolprestaties en verdere toekomst.</p> <p>Plannen hoe ik (zelfgekozen) doelen wil bereiken.</p> <p>Uitleggen wat de (positieve) invloed van anderen kan zijn op het bereiken van mijn doelen.</p>	<p>Onderzoeken hoe ik mijn kwaliteiten kan ontwikkelen.</p> <p>Uitleggen hoe ik mijn kwaliteiten kan inzetten voor welbevinden en carrière.</p> <p>Plannen hoe ik (zelfgekozen) doelen wil bereiken.</p> <p>Uitleggen wat de (positieve) invloed van anderen kan zijn op het bereiken van mijn doelen.</p>

THEMA SOCIAAL-EMOTIONELE ONTWIKKELING

Kern	Subkern	0 - 4	groep 1 - 2	groep 3 - 6	groep 7 - 8	Onderbouw vo	Bovenbouw vmbo Bovenbouw havo-vwo	MBO HBO-WO
Zelf	Beeld van mezelf	Mezelf herkennen in de spiegel of op een foto.	Mezelf herkennen en beschrijven of ik een jongen of meisje ben.	<p>Beschrijven dat ideeën over lichaamsbeelden door de tijd veranderen en per cultuur verschillen.</p> <p>Uitleggen dat beelden van mensen in de media vaak niet overeenkomen met de alledaagse werkelijkheid.</p> <p>Beschrijven dat iedereen uniek is.</p> <p>Trots zijn op mezelf.</p>	<p>Positieve lichamelijke kenmerken van mezelf beschrijven.</p> <p>Beschrijven dat iedereen uniek is.</p> <p>Respectvol omgaan met mensen met lichamelijke beperking.</p> <p>Uitleggen dat de mening van anderen en media invloed kunnen hebben op mijn zelfbeeld.</p>	<p>Uitleggen hoe ik over mijzelf denk en waarom dit zo is.</p> <p>Uitleggen dat bij een groep horen van invloed is op mijn zelfbeeld.</p> <p>Uitleggen wat de invloed van media is op mijn zelfbeeld.</p> <p>Uitleggen dat bewust worden van keuzes mijn zelfvertrouwen kan vergroten.</p> <p>Uitleggen dat leren omgaan met keuzes mijn zelfvertrouwen kan vergroten.</p> <p>Uitleggen hoe ik reageer op en om ga met kritiek.</p> <p>Uitleggen dat mijn eigen gedachten effect hebben op hoe ik over mezelf denk (positief en negatief).</p>	<p>Uitleggen hoe gevoelens over eigen lichaam invloed kunnen hebben op gezondheid en zelfbeeld.</p> <p>Bovenbouw vmbo</p> <p>Kritisch staan tegenover ideale lichaamsbeelden in de media en invloed hiervan op eigen zelfbeeld.</p> <p>Benoemen dat je geslachtskenmerken anders kunnen zijn dan je genderidentiteit.</p> <p>Hulp kunnen zoeken bij ontevredenheid over genderidentiteit of ontevredenheid over uiterlijk/lichaam.</p> <p>Bovenbouw havo-vwo</p> <p>Uitleggen hoe ideale lichaamsbeelden in de media van invloed zijn op mijn zelfbeeld.</p> <p>Beschrijven dat geslachtskenmerken kunnen verschillen van genderidentiteit.</p> <p>Uitleggen waar ik hulp kan zoeken bij ontevredenheid over mijn uiterlijk/lichaam en mijn genderidentiteit.</p>	<p>Mijn lichaam accepteren en er tevreden mee zijn.</p> <p>Uitleggen hoe ik denk over cosmetische en lichamelijke ingrepen.</p>

THEMA SOCIAAL-EMOTIONELE ONTWIKKELING

Kern	Subkern	0 - 4	groep 1 - 2	groep 3 - 6	groep 7 - 8	Onderbouw vo	Bovenbouw vmbo Bovenbouw havo-vwo	MBO HBO-WO
Zelfsturing	Gevoelens hanteren	<p>Non-verbaal en verbaal reageren op anderen, passend bij mijn leeftijd.</p> <p>Primaire gevoelens beperkt reguleren.</p> <p>Reageren op gevoelens van anderen.</p> <p>Non-verbaal en verbaal reageren op situaties die niet-plezierige gevoelens oproepen.</p>	<p>(Heftige) Gevoelens beschrijven, zodat anderen mij begrijpen.</p> <p>Reageren op verbaal en non-verbaal geuite gevoelens van anderen.</p>	<p>(Heftige) Gevoelens uitleggen, zodat anderen mij begrijpen.</p> <p>Reageren op en beschrijven van verbaal en non-verbaal geuite gevoelens van anderen.</p> <p>De relatie beschrijven tussen een gebeurtenis, gevoel en gedrag.</p>	<p>(Heftige) Gevoelens uitleggen, zodat anderen mij begrijpen.</p> <p>Beschrijven dat mijn gevoelens reacties kunnen oproepen bij anderen.</p> <p>Uitleggen hoe ik om ga met verbaal en non-verbaal geuite gevoelens van anderen.</p> <p>Uitleggen dat er een relatie is tussen gebeurtenis, gevoel, gedachte en gedrag.</p>	<p>Uitleggen hoe mijn gevoelens reacties kunnen oproepen bij anderen.</p> <p>Uitleggen hoe ik om ga met verbaal en non-verbaal geuite gevoelens van anderen.</p> <p>Uitleggen dat er een relatie is tussen gebeurtenis, gevoel, gedachte en gedrag.</p> <p>Omgaan met de relatie tussen gebeurtenis, gevoel, gedachte en gedrag.</p>	<p>Uitleggen dat er een verband is tussen mijn gevoelens van anderen en hun reacties hierop.</p> <p>Omgaan met de relatie tussen gebeurtenis, gevoel, gedachte en gedrag.</p> <p>Bovenbouw vmbo</p> <p>Uitleggen hoe ik respectvol en proactief kan reageren op verbaal en non-verbaal geuite gevoelens van anderen.</p> <p>Uitleggen welke reacties effectief en welke niet-effectief zijn.</p> <p>Bovenbouw havo-vwo</p> <p>Reacties van anderen evalueren.</p> <p>Uitleggen hoe ik effectief, respectvol en proactief kan reageren op verbaal en non-verbaal geuite gevoelens van anderen.</p>	<p>Uitleggen dat er een verband is tussen mijn gevoelens van anderen en hun reacties hierop.</p> <p>Uitleggen hoe ik respectvol en proactief kan reageren op verbaal en non-verbaal geuite gevoelens van anderen.</p> <p>Uitleggen welke reacties effectief en welke niet-effectief zijn.</p> <p>Omgaan met de relatie tussen gebeurtenis, gevoel, gedachte en gedrag.</p> <p>HBO/WO</p> <p>Reacties van anderen evalueren.</p>

THEMA SOCIAAL-EMOTIONELE ONTWIKKELING

Kern	Subkern	0 - 4	groep 1 - 2	groep 3 - 6	groep 7 - 8	Onderbouw vo	Bovenbouw vmbo Bovenbouw havo-vwo	MBO HBO-WO
Zelfsturing	Impulscontrole	-	<p>Beschrijven en laten zien hoe ik reageer op een onverwachte situatie.</p> <p>Beschrijven dat ik eerst moet nadenken voordat ik reageer op een (lastige) situatie.</p>	<p>Beschrijven en laten zien dat ik mezelf kan beheersen in een lastige situatie.</p> <p>Beschrijven wat de voor- en nadelen zijn van mezelf beheersen.</p> <p>Beschrijven dat ik eerst moet nadenken voordat ik reageer op een (lastige) situatie.</p>	<p>Beschrijven wat een impulsreactie is.</p> <p>Omgaan met mijn impulsreactie(s).</p> <p>Beschrijven wat de voor- en de nadelen van een impulsreactie zijn.</p> <p>Uitleggen hoe ik een impuls uit kan stellen.</p> <p>Uitleggen en laten zien dat ik eerst moet nadenken voordat ik reageer op een (lastige) situatie.</p>	<p>Beschrijven wat een impulsreactie is.</p> <p>Herkennen en beschrijven welke impulsieve reacties ik zelf heb.</p> <p>Uitleggen wat de gevolgen van een impulsreactie kunnen zijn.</p> <p>Uitleggen hoe ik een eerste impuls kan uitstellen en dit toepassen.</p> <p>Uitleggen welke eigenschappen van mensen (mijn) impulsiviteit versterken en welke helpen om minder impulsief te zijn.</p>	<p>Uitleggen wat van invloed is op impulsief gedrag.</p> <p>Omgaan met de invloeden op impulsief gedrag en deze uitstellen, verminderen en/of stoppen.</p> <p>Uitleggen wat de gevolgen zijn van impulsief gedrag op mijn dagelijkse leven, mijn toekomstplannen en mijn schoolloopbaan en dit evalueren.</p>	<p>MBO</p> <p>Uitleggen wat van invloed is op impulsief gedrag.</p> <p>Omgaan met de invloeden op impulsief gedrag en deze uitstellen, verminderen en/of stoppen.</p> <p>MBO/HBO-WO</p> <p>Uitleggen wat de gevolgen zijn van impulsief gedrag op mijn dagelijkse leven, mijn toekomstplannen en mijn schoolloopbaan.</p>

THEMA SOCIAAL-EMOTIONELE ONTWIKKELING

Kern	Subkern	0 - 4	groep 1 - 2	groep 3 - 6	groep 7 - 8	Onderbouw vo	Bovenbouw vmbo Bovenbouw havo-vwo	MBO HBO-WO
Zelfsturing	Doelgericht gedrag	<p>Situaties beschrijven waarin de gebruikelijke regels anders zijn dan die normaal voor mij gelden.</p> <p>Mijn eigen wil uiten.</p> <p>Mijn verzorgers bespelen om mijn zin te krijgen.</p> <p>Zelf materialen opruimen om naar een ander spel te gaan.</p>	<p>Beschrijven wat concentratie is en uitleggen waarom het belangrijk is bij het uitvoeren van een spel en/of taak.</p> <p>Laten zien hoe ik concentratie kan oefenen.</p> <p>Uitleggen dat ik afgeleid kan worden bij het uitvoeren van spel en/of taak.</p> <p>Uitleggen wat ik kan doen als ik afgeleid word.</p> <p>Uitleggen hoe anderen mij kunnen helpen en ik anderen kan helpen om geconcentreerd een spel en/of taak uit te voeren.</p>	<p>Beschrijven wat concentratie is en uitleggen waarom het belangrijk is bij het uitvoeren van een spel en/of taak.</p> <p>Uitleggen hoe ik kan voorkomen dat ik afgeleid word.</p> <p>Beschrijven welk gedrag ik wel en niet kan vertonen in sociale situaties.</p> <p>Passend gedrag vertonen bij sociale situaties.</p> <p>Beschrijven hoe ik kan omgaan met tegenslag.</p> <p>Uitleggen hoe anderen mij kunnen helpen en ik anderen kan helpen.</p> <p>Een eenvoudig plan maken voor de uitvoering van een taak.</p> <p>Uitleggen waarom het handig is om een plan te maken.</p>	<p>Uitleggen wat concentratie is en uitleggen waarom het belangrijk is bij het uitvoeren van een spel en/of taak.</p> <p>Uitleggen hoe ik mij wil gedragen in sociale situaties.</p> <p>Uitleggen wat de invloed is van normen en waarden in sociale situaties.</p> <p>Beschrijven hoe ik mijn gedrag effectief kan afstemmen op anderen.</p> <p>Uitleggen hoe anderen mij kunnen helpen en ik anderen kan helpen.</p> <p>Een eenvoudig plan maken voor de uitvoering van een taak.</p> <p>Uitleggen waarom het handig is om een plan te maken.</p>	<p>Uitleggen hoe ik mij wil gedragen in sociale situaties.</p> <p>Uitleggen wat de invloed is van normen en waarden in sociale situaties.</p> <p>Een taak uitvoeren zonder dat ik me laat afleiden.</p> <p>Een plan maken en taak uitvoeren samen met anderen.</p> <p>Een tegenslag herkennen en uitleggen hoe ik daarmee (proactief) om kan gaan.</p>	<p>Uitleggen hoe ik mij wil gedragen in sociale situaties.</p> <p>Uitleggen wat de invloed is van normen en waarden in sociale situaties.</p> <p>Een taak uitvoeren zonder dat ik me laat afleiden.</p> <p>Een plan maken en taak uitvoeren samen met anderen.</p> <p>Een tegenslag herkennen, uitleggen hoe ik daarmee om kan gaan en ombuigen naar proactief gedrag.</p> <p>Uitleggen welke invloed stress heeft op het uitvoeren van een taak.</p>	<p>Uitleggen hoe ik mij wil gedragen in sociale situaties.</p> <p>Uitleggen wat de invloed is van normen en waarden in sociale situaties.</p> <p>Een taak uitvoeren zonder dat ik me laat afleiden.</p> <p>Een plan maken en taak uitvoeren samen met anderen.</p> <p>Een tegenslag herkennen en uitleggen hoe ik daarmee om kan gaan en ombuigen naar proactief gedrag.</p> <p>Uitleggen welke invloed stress heeft op het uitvoeren van een taak.</p>

THEMA SOCIAAL-EMOTIONELE ONTWIKKELING

Kern	Subkern	0 - 4	groep 1 - 2	groep 3 - 6	groep 7 - 8	Onderbouw vo	Bovenbouw vmbo Bovenbouw havo-vwo	MBO HBO-WO
De ander	Inlevingsvermogen	<p>Reageren op signalen van andere mensen (verbaal en non-verbaal).</p> <p>Overeenkomsten en verschillen tussen mijzelf en andere kinderen in mijn groep beschrijven.</p> <p>Gevoelens bij anderen waarnemen.</p> <p>Basaal reageren op behoeften van anderen.</p>	<p>Beschrijven hoe ik rekening houd met gevoelens van anderen.</p> <p>Beschrijven dat een situatie bepaalde gevoelens bij anderen kan oproepen.</p>	<p>Beschrijven hoe ik rekening houd met gevoelens van anderen.</p> <p>Beschrijven dat een situatie bepaalde gevoelens bij anderen kan oproepen.</p> <p>De mening van een ander beschrijven.</p> <p>Laten zien hoe ik rekening houd met anderen en hoe ik open sta voor de mening van een ander.</p>	<p>Beschrijven hoe ik rekening houd met de gevoelens en de mening van anderen.</p> <p>Uitleggen dat bewust worden van de gevoelens van anderen belangrijk is voor hoe ik handel.</p> <p>Uitleggen dat gevoelens niet voor iedereen hetzelfde zijn.</p> <p>Open staan voor de mening van een ander en daar op reageren.</p>	<p>Uitleggen hoe ik rekening houd met de gevoelens en de mening van anderen.</p> <p>Uitleggen dat bewust worden van de gevoelens van anderen belangrijk is voor hoe ik handel.</p> <p>Uitleggen dat bepaalde situaties erbij horende gevoelens kunnen oproepen.</p> <p>Uitleggen en accepteren dat gevoelens niet voor iedereen dezelfde betekenis hebben.</p> <p>Uitleggen en accepteren dat niet iedereen dezelfde mening heeft dan ik.</p> <p>Een standpunt van een ander samenvatten.</p> <p>Reageren op het standpunt van een ander.</p>	<p>Uitleggen hoe ik rekening houd met de gevoelens en de mening van anderen.</p> <p>Uitleggen dat bewust worden van de gevoelens van anderen belangrijk is voor hoe ik handel.</p> <p>Uitleggen en accepteren dat gevoelens niet voor iedereen dezelfde betekenis hebben.</p> <p>Uitleggen en accepteren dat niet iedereen dezelfde mening heeft als ik.</p> <p>Een standpunt van een ander samenvatten.</p> <p>Bovenbouw vmbo</p> <p>Reageren op het standpunt van een ander.</p> <p>Bovenbouw havo-vwo</p> <p>Het standpunt van een ander waarderen.</p>	<p>Uitleggen hoe ik rekening houd met de gevoelens en de mening van anderen.</p> <p>Uitleggen dat bewust worden van de gevoelens van anderen belangrijk is voor hoe ik handel.</p> <p>Uitleggen en accepteren dat gevoelens niet voor iedereen dezelfde betekenis hebben.</p> <p>Uitleggen en accepteren dat niet iedereen dezelfde mening heeft dan ik.</p> <p>Een standpunt van een ander samenvatten.</p> <p>Het standpunt van een ander waarderen.</p>

THEMA SOCIAAL-EMOTIONELE ONTWIKKELING

Kern	Subkern	0 - 4	groep 1 - 2	groep 3 - 6	groep 7 - 8	Onderbouw vo	Bovenbouw vmbo Bovenbouw havo-vwo	MBO HBO-WO
De ander	Individu en groep	Situaties herkennen waarin ik me aan de regels van de groep moet houden en op m'n beurt moet wachten.	Beschrijven dat mensen deel uitmaken van verschillende groepen. Beschrijven dat mensen verschillen van elkaar. Beschrijven dat mensen in een groep van elkaar afhankelijk zijn.	Beschrijven dat mensen deel uitmaken van verschillende groepen. Uitleggen dat mensen verschillen van elkaar. Beschrijven dat reacties van mensen in een groep anders kunnen zijn dan als individu. Beschrijven wat vooroordelen zijn. Beschrijven dat mensen in een groep van elkaar afhankelijk zijn.	Beschrijven dat mensen deel uitmaken van verschillende groepen. Uitleggen dat mensen verschillen van elkaar. Beschrijven dat reacties van mensen in een groep anders kunnen zijn dan als individu. Beschrijven wat vooroordelen zijn. Uitleggen dat mensen in een groep van elkaar afhankelijk zijn.	Uitleggen en accepteren dat mensen in een groep van elkaar afhankelijk zijn, elkaar nodig hebben en elkaar beïnvloeden. Uitleggen dat een reactie van een ander anders kan zijn als individu dan als lid van een groep. Uitleggen dat vooroordelen kunnen leiden tot discriminatie en stereotypering. Een bewuste keuze maken om wel of geen vooroordelen over anderen te hebben. Accepteren dat etnische, culturele en sociale normen en waarden van anderen anders kunnen zijn dan dat ik gewend ben. Uitleggen wat de etnische, culturele en sociale invloed van anderen kan zijn.	Bovenbouw vmbo Uitleggen en accepteren dat mensen in een groep van elkaar afhankelijk zijn, elkaar nodig hebben en elkaar beïnvloeden. Bovenbouw vmbo/ Bovenbouw havo/vwo Verbanden leggen tussen etnische, culturele en sociale normen en waarden van groepen en individuen. Uitleggen dat vooroordelen kunnen leiden tot discriminatie en stereotypering. Een bewuste keuze maken om wel of geen vooroordelen over anderen te hebben.	Verbanden leggen tussen etnische, culturele en sociale normen en waarden van groepen en individuen. Uitleggen dat vooroordelen kunnen leiden tot discriminatie en stereotypering. Een bewuste keuze maken om wel of geen vooroordelen over anderen te hebben.

THEMA SOCIAAL-EMOTIONELE ONTWIKKELING

Kern	Subkern	0 - 4	groep 1 - 2	groep 3 - 6	groep 7 - 8	Onderbouw vo	Bovenbouw vmbo Bovenbouw havo-vwo	MBO HBO-WO
De ander	Gedrag inschatten van de ander	<p>Beschrijven wat wel en niet mag.</p> <p>Mij houden aan de regels van de groep.</p>	<p>Beschrijven wat de bedoeling van een ander kan zijn.</p> <p>Beschrijven wat lichaamstaal is.</p> <p>Uitleggen wanneer een situatie met een ander onveilig is en er over praten wat ik er aan kan doen.</p>	<p>Beschrijven wat de bedoeling van een ander kan zijn.</p> <p>De invloed van lichaamstaal op communicatie beschrijven.</p> <p>Uitleggen wanneer een situatie met een ander onveilig is en er over praten wat ik er aan kan doen.</p> <p>Beschrijven dat eigenschappen van een ander invloed kunnen hebben op mijn gedrag.</p>	<p>Uitleggen wat de bedoeling van een ander kan zijn.</p> <p>De invloed van lichaamstaal op communicatie beschrijven.</p> <p>Uitleggen wanneer een situatie met een ander onveilig is en er over praten wat ik er aan kan doen.</p> <p>Beschrijven dat eigenschappen van een ander invloed kunnen hebben op mijn gedrag.</p>	<p>Inschatten welke bedoeling een ander heeft als hij/zij wat zegt of doet.</p> <p>Inschatten wat de reactie van een ander zal zijn op mijn gedrag.</p> <p>Uitleggen wat de invloed is van lichaamstaal op communicatie.</p> <p>Herkennen en benoemen hoe lichaamstaal werkt bij mezelf en anderen.</p> <p>Uitleggen en benoemen wanneer ik een situatie met anderen als veilig of onveilig ervaar.</p> <p>Uitleggen en laten zien wat ik aan onveilige situaties kan doen.</p> <p>Uitleggen dat de eigenschappen van iemand van invloed zijn op zijn gedrag in een bepaalde situatie.</p>	<p>Inschatten welke bedoeling een ander heeft als hij/zij wat zegt of doet en ik heb er een mening over.</p> <p>Inschatten wat de reactie van een ander zal zijn op mijn gedrag.</p> <p>Uitleggen en benoemen wanneer ik een situatie met anderen als veilig of onveilig ervaar.</p> <p>Uitleggen en laten zien wat ik aan onveilige situaties kan doen.</p> <p>Uitleggen hoe het gedrag van de ander het gedrag van derden kan beïnvloeden.</p>	<p>Inschatten welke bedoeling een ander heeft als hij/zij wat zegt of doet en ik heb er een mening over.</p> <p>Inschatten wat de reactie van een ander zal zijn op mijn gedrag.</p> <p>Uitleggen en benoemen wanneer ik een situatie met anderen als veilig of onveilig ervaar.</p> <p>Uitleggen en laten zien wat ik aan onveilige situaties kan doen.</p> <p>Uitleggen hoe het gedrag van de ander het gedrag van derden kan beïnvloeden.</p>

THEMA SOCIAAL-EMOTIONELE ONTWIKKELING

Kern	Subkern	0 - 4	groep 1 - 2	groep 3 - 6	groep 7 - 8	Onderbouw vo	Bovenbouw vmbo Bovenbouw havo-vwo	MBO HBO-WO
Relaties	Omgaan met elkaar	<p>Een reactie geven op de naam van een ander.</p> <p>Belangstelling tonen voor een ander.</p> <p>Interactie aangaan met een ander.</p> <p>Anderen helpen en zorgzaam omgaan met anderen.</p>	<p>Een compliment geven en ontvangen.</p> <p>Verschillen tussen jongens en meisjes beschrijven.</p> <p>Beschrijven wat een relatie is.</p> <p>Beschrijven hoe je een relatie kunt aangaan.</p> <p>Uitleggen hoe je reageert op de vraag om hulp van anderen.</p>	<p>Complimenten geven en ontvangen.</p> <p>Verschillen tussen jongens en meisjes uitleggen.</p> <p>Uitleggen dat verschillen tussen mensen kunnen leiden tot pestgedrag.</p> <p>Beschrijven waarom relaties belangrijk zijn.</p> <p>Beschrijven hoe ik een relatie kan aangaan.</p> <p>Uitleggen dat er thuis, op school en op straat regels nodig zijn om met elkaar om te gaan.</p> <p>Beschrijven hoe ik reageer op een vraag van anderen om hulp.</p>	<p>Complimenten geven en ontvangen.</p> <p>Omgaan met de verschillen tussen jongens en meisjes.</p> <p>Uitleggen dat verschillen tussen mensen en groepen kunnen leiden tot pestgedrag.</p> <p>Beschrijven hoe ik relaties kan onderhouden.</p> <p>Relaties aangaan en onderhouden.</p> <p>Uitleggen dat er de regels nodig zijn, thuis, op school en op straat, om met elkaar om te gaan.</p> <p>Hulp bieden als een ander mij hulp vraagt.</p>	<p>Complimenten geven en ontvangen.</p> <p>Uitleggen waarom het belangrijk is dat mensen op een positieve manier met elkaar omgaan en wat daar voor nodig is.</p> <p>Uitleggen en toepassen hoe ik relaties kan onderhouden.</p> <p>Uitleggen wat positieve en negatieve invloeden op relaties zijn.</p> <p>Uitleggen dat er de regels nodig zijn, thuis, op school en op straat, om met elkaar om te gaan.</p> <p>Uitleggen dat pesten een negatieve invloed heeft op omgaan met elkaar.</p> <p>Uitleggen dat verschillen tussen mensen en groepen kunnen leiden tot pesten.</p> <p>Uitleggen en laten zien hoe ik pestgedrag kan voorkomen.</p> <p>Hulp bieden als een ander mij hulp vraagt.</p>	<p>Proactief complimenten geven en reageren op het krijgen van complimenten.</p> <p>Uitleggen dat verschillen tussen mensen en groepen kunnen leiden tot pestgedrag.</p> <p>Pestgedrag voorkomen.</p> <p>Uitleggen hoe ik een relatie kan onderhouden.</p> <p>Uitleggen welke rol regels spelen bij het omgaan met elkaar.</p> <p>Hulpvragen van anderen hanteren.</p> <p>Bovenbouw havo-vwo</p> <p>Uitleggen wat de rol van sociale media kan zijn.</p> <p>Mij inzetten voor mensen in mijn omgeving.</p>	<p>Proactief complimenten geven en reageren op het krijgen van complimenten.</p> <p>Uitleggen dat verschillen tussen mensen en groepen kunnen leiden tot pestgedrag.</p> <p>Pestgedrag voorkomen.</p> <p>Uitleggen hoe ik een relatie kan onderhouden.</p> <p>Uitleggen welke rol regels spelen bij het omgaan met elkaar.</p> <p>Uitleggen wat de rol van sociale media kan zijn.</p> <p>Hulpvragen van anderen hanteren.</p> <p>Mij inzetten voor mensen in mijn omgeving.</p>

THEMA SOCIAAL-EMOTIONELE ONTWIKKELING

Kern	Subkern	0 - 4	groep 1 - 2	groep 3 - 6	groep 7 - 8	Onderbouw vo	Bovenbouw vmbo Bovenbouw havo-vwo	MBO HBO-WO
Relaties	Samenwerken	<p>Een korte periode met iemand spelen.</p> <p>Anderen betrekken in mijn spel.</p> <p>Beschrijven bij welke spelletjes ik samen kan werken om iets groters en/of leukers te bereiken.</p>	<p>Beschrijven dat ik niet altijd mijn zin hoeft te krijgen als ik samen speel.</p> <p>Uitleggen waarom luisteren naar elkaar belangrijk is.</p> <p>Uitleggen waarom opmerkingen van anderen belangrijk kunnen zijn en hoe ik daar op kan reageren.</p>	<p>Uitleggen hoe je rekening kunt houden met de wensen van anderen als ik samenwerk of samen speel.</p> <p>Uitleggen waarom luisteren naar elkaar belangrijk is.</p> <p>Laten zien dat ik voor mezelf kan opkomen als ik samenwerk.</p> <p>Uitleggen dat elk mens verschillend is en dat mensen elkaar aanvullen bij het samenwerken.</p>	<p>Uitleggen hoe je rekening kunt houden met de wensen van anderen als ik samenwerk.</p> <p>Luisteren naar anderen.</p> <p>Feedback geven aan anderen.</p> <p>Laten zien dat ik voor mezelf kan opkomen als ik samenwerk.</p> <p>Een taakverdeling maken om met anderen een opdracht uit te voeren.</p>	<p>Luisteren naar anderen</p> <p>Feedback geven aan anderen.</p> <p>Feedback ontvangen van anderen.</p> <p>Uitleggen dat mensen andere wensen en kwaliteiten kunnen hebben dan ik.</p> <p>Accepteren dat we ondanks verschillen tussen kwaliteiten en wensen van mezelf en anderen samen tot een goed resultaat kunnen komen.</p>	<p>Omgaan met groepsprocessen zodat ik samenwerking bevordert en conflicten voorkomt.</p> <p>Uitleggen dat feedback geven en ontvangen van invloed is op het samenwerken.</p> <p>Een planning en taakverdeling maken voor het uitvoeren van een (complexe) opdracht.</p> <p>Bovenbouw havo-vwo</p> <p>Ideeën en initiatieven van anderen gebruiken om tot een gezamenlijk resultaat te komen.</p>	<p>Omgaan met groepsprocessen zodat ik samenwerking bevordert en conflicten voorkomt.</p> <p>Ideeën en initiatieven van anderen waarderen om tot een gezamenlijk resultaat te komen.</p> <p>Feedback aan elkaar geven waarderen.</p> <p>Een planning en taakverdeling maken voor het uitvoeren van een taak.</p>
	Omgaan met sociale druk	<p>Regels herkennen die in een groep gelden en ik kan daarbij benoemen wat wel en niet mag.</p> <p>Omgaan met verhoudingen in een groep.</p> <p>Beschrijven wat goed en fout is en ik kan sorry zeggen.</p>	<p>Omgaan met regels die in een groep gelden.</p>	<p>Omgaan met regels die in een groep gelden.</p> <p>Beschrijven wat groepsdruk is.</p> <p>Omgaan met groepsdruk.</p> <p>Voor mezelf opkomen en mijn grenzen aangeven in een groep.</p>	<p>Omgaan met regels die in een groep gelden.</p> <p>Beschrijven wanneer mensen wel en niet bij een groep horen.</p> <p>Uitleggen dat mensen bewust en onbewust dingen doen om bij een groep te horen.</p> <p>Beschrijven wat groepsdruk is.</p> <p>Omgaan met groepsdruk.</p> <p>Voor mezelf opkomen en mijn grenzen aangeven in een groep.</p>	<p>Uitleggen dat er regels gelden in een groep.</p> <p>Bewust een keuze maken welke regels ik van een groep wel en welke ik niet accepteer.</p> <p>Uitleggen wat de positieve en negatieve gevolgen kunnen zijn om bij een groep te (willen) horen.</p> <p>Het verschil uitleggen tussen expliciete en impliciete groepsdruk.</p> <p>Groepsdruk hanteren door voor mezelf op te komen, aan te geven wat mijn grenzen zijn en indien nodig door hulp te zoeken.</p>	<p>Uitleggen wat hiërarchische verhoudingen zijn in een groep.</p> <p>Omgaan met verhoudingen in een groep.</p> <p>Uitleggen wat de positieve en negatieve gevolgen zijn van bij een groep willen horen.</p> <p>Uitleggen wat expliciete en impliciete groepsdruk is.</p> <p>Omgaan met groepsdruk door voor mezelf op te komen, mijn grenzen aan te geven en indien nodig hulp te zoeken.</p>	<p>Uitleggen wat hiërarchische verhoudingen zijn in een groep.</p> <p>Waarderen van verhoudingen in een groep.</p> <p>Uitleggen wat de positieve en negatieve gevolgen zijn van bij een groep willen horen.</p> <p>Uitleggen wat expliciete en impliciete groepsdruk is.</p> <p>Omgaan met groepsdruk door voor mezelf op te komen, mijn grenzen aan te geven en indien nodig hulp te zoeken voor anderen of voor mezelf.</p>

THEMA SOCIAAL-EMOTIONELE ONTWIKKELING

Kern	Subkern	0 - 4	groep 1 - 2	groep 3 - 6	groep 7 - 8	Onderbouw vo	Bovenbouw vmbo Bovenbouw havo-vwo	MBO HBO-WO
Relaties	Conflicten handteren	Verkennen wat mijn grenzen zijn in conflicten en probeer mee te denken over een oplossing.	Beschrijven wat de oorzaken en gevolgen zijn van conflictsituaties.	Beschrijven wat de oorzaken en gevolgen zijn van conflictsituaties. Laten zien hoe ik omga met conflictsituaties. Beschrijven dat conflictsituaties veroorzaakt worden doordat mensen verschillend zijn.	Uitleggen hoe ik conflictsituaties kan oplossen. Beschrijven dat conflictsituaties veroorzaakt worden doordat mensen verschillend zijn.	Uitleggen welke conflicten veel voorkomen en welke oorzaken en gevolgen zij hebben. Uitleggen wat mijn rol kan zijn bij het veroorzaken en oplossen van conflicten. Verantwoordelijkheid nemen om een conflict op te lossen. Uitleggen dat conflictsituaties veroorzaakt kunnen worden doordat mensen verschillend zijn. Uitleggen wat de invloed van sociale media is op het ontstaan en verloop van conflicten.	Beschrijven wat het verband is tussen de oorzaak en het gevolg van conflicten. Uitleggen wat mijn rol kan zijn bij het veroorzaken en oplossen van conflicten. Verantwoordelijkheid nemen om een conflict op te lossen. Uitleggen dat conflictsituaties veroorzaakt kunnen worden doordat mensen verschillend zijn. Omgaan met de invloed van sociale media op het ontstaan en verloop van conflicten.	Het ontstaan en verloop van conflicten uitleggen en daarbij aangeven wat de invloed is van verschillen tussen mensen en de rol van media. Uitleggen hoe conflicten tot geweld kunnen leiden. Uitleggen wat mijn rol kan zijn bij het veroorzaken en oplossen van conflicten. Verantwoordelijkheid nemen om een conflict op te lossen. HBO-WO Uitleggen welke stijl van conflicthantering bij mij past.

THEMA SOCIAAL-EMOTIONELE ONTWIKKELING

Kern	Subkern	0 - 4	groep 1 - 2	groep 3 - 6	groep 7 - 8	Onderbouw vo	Bovenbouw vmbo Bovenbouw havo-vwo	MBO HBO-WO
Kiezen	Weloverwogen kiezen	<p>Kiezen tussen twee keuzemogelijkheden en verbaal duidelijk maken wat mijn keuze is.</p> <p>De consequenties van een keuze beschrijven.</p> <p>Kiezen waar ik mee wil spelen.</p>	<p>Informatie verzamelen die nodig is om een keuze te maken.</p> <p>Uitleggen hoe ik tussen twee mogelijkheden kan kiezen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • benoemen welke keuze gemaakt moet worden; • uitleggen wat het gevolg is van de ene en de andere keuze; • keuze maken en uitvoeren. <p>Beschrijven dat een keuze gevolgen heeft, vaak op korte en/of lange termijn.</p>	<p>Beschrijven welke informatie van belang is om een keuze te kunnen maken.</p> <p>Beschrijven hoe ik kan kiezen tussen verschillende mogelijkheden:</p> <ul style="list-style-type: none"> • beschrijven welke keuzes er zijn; • beschrijven van mogelijke oplossingen; • een keuze maken en uitvoeren. <p>Beschrijven dat een keuze maken invloed kan hebben op een ander.</p> <p>Uitleggen dat een keuze gevolgen heeft op korte en/of lange termijn.</p>	<p>Uitleggen welke informatie nodig is en deze informatie verzamelen om een keuze te kunnen maken.</p> <p>De stappen in een keuzeproces uitleggen en uitvoeren; dat wil zeggen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • beschrijven welke keuzes er zijn; • beschrijven per keuze welke mogelijke oplossingen er zijn; • afwegen per oplossing wat de voor- en nadelen zijn; • keuze maken en uitvoeren; • keuze evalueren. <p>Uitleggen hoe ik bij het maken van keuzes rekening houd met anderen en hier naar handelen.</p> <p>Uitleggen wat de invloed van keuzes is op mijn toekomst zoals op mijn schoolloopbaan.</p>	<p>Actief verwerven van informatie die nodig is om een keuze te kunnen maken.</p> <p>Uitleggen van en omgaan met de stappen in het keuzeproces:</p> <ul style="list-style-type: none"> • benoemen welke keuzes er zijn; • formuleren van mogelijke oplossingen; • afwegen voor- en nadelen; • keuze maken en uitvoeren; • keuze evalueren. <p>Uitleggen hoe je met het maken van keuzes rekening kunt houden met anderen.</p> <p>Uitleggen van en omgaan met de invloed van keuzes op je toekomst zoals op je schoolloopbaan.</p>	<p>Informatie beoordelen die nodig is om een keuze te kunnen maken.</p> <p>De stappen in een keuzeproces uitleggen en er mee omgaan:</p> <ul style="list-style-type: none"> • beschrijven welke keuzes er zijn; • beschrijven van mogelijke oplossingen; • afwegen per oplossing wat de van voor- en nadelen zijn; • keuze maken en uitvoeren; • keuze evalueren. <p>Uitleggen waarom en hoe je met een keuze maken rekening kunt houden met anderen.</p> <p>Omgaan met de invloed van mijn keuzes op mijn toekomst en mijn schoolloopbaan.</p>	<p>Informatie beoordelen die nodig is om een keuze te kunnen maken.</p> <p>De stappen in een keuzeproces uitleggen en er mee omgaan:</p> <ul style="list-style-type: none"> • beschrijven welke keuzes er zijn; • beschrijven van mogelijke oplossingen; • afwegen per oplossing wat de van voor- en nadelen zijn; • keuze maken en uitvoeren; • keuze evalueren. <p>Uitleggen waarom en hoe je met een keuze maken rekening kunt houden met anderen.</p> <p>Omgaan met de invloed van mijn keuzes op mijn toekomst en mijn carrière.</p>

THEMA SOCIAAL-EMOTIONELE ONTWIKKELING

Kern	Subkern	0 - 4	groep 1 - 2	groep 3 - 6	groep 7 - 8	Onderbouw vo	Bovenbouw vmbo Bovenbouw havo-vwo	MBO HBO-WO
Kiezen	Verantwoordelijkheid nemen	<p>Zelfstandig kleine taken uitvoeren en afmaken.</p> <p>Hulp vragen bij taken die niet lukken.</p> <p>Duidelijk maken dat ik dingen graag zelf wil doen.</p>	<p>Beschrijven wat makkelijke en moeilijke situaties zijn.</p> <p>Beschrijven welke mogelijke oplossingen er zijn als zich een moeilijke situatie voordoet.</p> <p>Beschrijven dat de oorzaak van een moeilijke situatie bij mezelf kan liggen.</p> <p>Beschrijven welke eigenschappen van mezelf mij kunnen helpen bij het oplossen van moeilijke situaties.</p>	<p>Uitleggen dat ik moeilijke situaties beter onder ogen kan zien.</p> <p>Omgaan met een moeilijke situatie en ik kan een moeilijke situatie oplossen.</p> <p>Uitleggen dat de oorzaak van een moeilijke situatie bij mezelf kan liggen.</p> <p>Uitleggen hoe je een moeilijke situatie kunt oplossen.</p> <p>Beschrijven welke eigenschappen van mezelf mij kunnen helpen bij het oplossen van moeilijke situaties.</p>	<p>Uitleggen dat ik moeilijke situaties beter onder ogen kan zien.</p> <p>Uitleggen dat de oorzaak van een moeilijke situatie bij mijzelf kan liggen, zodat ik niet alleen een oorzaak bij anderen zoek.</p> <p>Beschrijven hoe ik een moeilijke situatie kan (proberen te) veranderen.</p> <p>Omgaan met moeilijke situaties en er niet voor weg te lopen.</p> <p>Beschrijven welke eigenschappen mij helpen bij het oplossen van moeilijke situaties.</p> <p>Uitleggen dat ik moeilijke situaties niet moet aanpakken met destructief gedrag (zoals overmatig snoepen, drinken, gamen, schoppen, slaan).</p>	<p>Beschrijven hoe ik om ga met verantwoordelijkheid.</p> <p>Uitleggen welke eigenschappen mij kunnen helpen bij het nemen van verantwoordelijkheid.</p> <p>Uitleggen welke situatie voor mij moeilijk is om verantwoordelijkheid voor te nemen.</p> <p>Uitleggen hoe ik er voor kan zorgen dat ik niet weg loop voor de verantwoordelijkheid in een moeilijke situatie.</p> <p>Uitleggen hoe ik voorkom dat ik in moeilijke situaties mijn toevlucht neem tot destructief gedrag (zoals overmatig snoepen, gamen, drinken van alcohol e.d.).</p>	<p>Uitleggen hoe ik om ga met verantwoordelijkheid.</p> <p>Anticiperen op situaties waarin ik mijn verantwoordelijkheid kan nemen.</p> <p>Uitleggen welke eigenschappen en vaardigheden mij kunnen helpen bij het nemen van verantwoordelijkheid.</p> <p>Verbanden leggen tussen moeilijke situaties en het vertonen van destructief gedrag (zoals overmatig snoepen, drinken, gamen) en uitleggen hoe ik er mee omga.</p>	<p>Een verband beschrijven tussen moeilijke situaties en het wel en/of niet nemen van verantwoordelijkheid.</p> <p>Reflecteren op hoe ik verantwoordelijkheid neem.</p> <p>Uitleggen welke eigenschappen en vaardigheden mij wel en niet helpen bij het nemen van verantwoordelijkheid.</p> <p>Reflecteren op het omgaan met moeilijke situaties in relatie tot destructief gedrag (zoals overmatig snoepen, drinken, gamen).</p>